

•

Édesanyámnak örök hálával és emlékezéssel

•

•

•

*„Tiszteld a múltat a jelenben,
és tartsd meg a jövőnek!”*
(Vörösmarty Mihály)

•

• GYERMEKKOR ◀

A kor, melybe beleszülettünk, meghatározója életünknek. Első meghatározó közeg a család, melyben indíttatást kapunk, beszélni tanulunk, megismerjük a körülöttünk levő szűkebb világot. Majd kilépünk az otthon melegéből, és elindulunk a számunkra kijelölt életúton. Talán már születésünkkel bennünk van a sorsunk...

Születtem a két világháború között a Bácskában, Szenttamás nagyközség Kipovónak nevezett határrészében, a Szegedi országútra néző egyik tanyán. Szüleim, Kancsár Lajos (1896–1936) és Gálík Jusztina (1900–1969) bérelték a tanyát. 1920-ban kötöttek házasságot. Bátyám Lajos (Lajcsika) 1922-ben született, jómagam 1926-ban. Szüleim mindketten földművescsaládból származtak, s természetes, hogy földművesek lettek. Abban az időben – a Jugoszláv Királyság korában – a szenttamási lakosság, néhány iparoscsalád kivételével, földműveléssel foglalkozott. Földművesjellegét a mai napig megtartotta a falu. Apáról fiúra szállt a föld szeretete és öröklése. Az összes rokonom, retyerutyám, akiket ismertem, mind földművesek voltak.

Legelső emlékképem is a szántóföldhöz kötődik, négy-öt éves lehettem, édesanyammal ebédet vittünk a dűlőúton édesapámnak, aki két szállással távolabb szántott. Ha becsukom a szemem, ma is látom a fekete, főlészántott hantokat, a két vasderes lovat, amint húzták az ekét, és édesapám ment az eke után. Ez a legkorábbi emlékképem. A későbbi élményeim már a saját tanyánkhoz kötődnek.

Hamarosan apai nagyszüleim előregedvén szétosztották vagyónukat, és édesapám megkapta az előzőleg is művelt földet a tanyával. A fiatalabb fiúnak kissé távolabb új szállást építettek. Abban az időben minden valamirevaló földműves gazdaszállást adott a fiúgyermekének. Itt jegyzem meg, hogy anyai dédapámnak, Gálík Mihálynak hat fiúgyermek volt, és amikor nősültek, mindegyiknek szállást adott tíz-tíz hold földdel. Ebből nagyon sok munkával, de szerényen meg lehetett élni.

Apai nagyanyám sorsa huszadik századi tragikus sors volt. Édesapám másfél éves korában elvesztette az apját. Nagypám megszurta a lábát, és mire a tanyáról bejutott az orvoshoz, már későnek bizonyult. Nagyanyám két hónapos állapotos volt. Hét hónapi özvegység után

Első fényképem
Négyévesen bátyámmal 1931. május 14-én, áldozcsüörtökön

•

szülte meg második gyermekét. Telt-múlt az idő, és férjhez ment egy özvegyemberhez, aki egy kislányt hozott magával a házasságba. Majd megszületett a közös gyermekük, egy kisfiú. Közben kitört az első világháború, és nagyanyám testvéröccse, akinek már előzőleg meghalt a felesége, elesett a világháborúban. Két hét-nyolc éves kisfiú maradt utána árván. Abban az időben még nem működtek állami intézetek a szülők nélkül maradt gyerekek számára. Nagyanyám, vagyis a nagynénjük vette őket a szárnya alá. Hat gyerek lett a családban, de négyféle születésű.

Visszatérek szüleim életének leírásához. Átköltöztek a saját tanyájukra, ez 1930–31-ben lehetett. Nagy szorgalommal és reményekkel kezdtek gazdálkodni. Szüleiknek évi járandóságot (kommenciót) adtak: tűzrevalót, lisztet stb. az akkori szokás szerint. Saját tanya, két egészséges gyerek, egy fiú, egy lány, teljes volt a boldogság. De a boldogság sohasem állandó. Édesapám hamarosan megbetegedett. 1896-ban született, így 1915-ben besorozták katonának, részt vett az első világháborúban, az olasz fronton harcolt, és megsebesült. Az 1918-as összeomlás a kórházban érte. A katonák megindultak hazafelé, földijei édesapámat is fölsegítették a vonatra, és eljutottak Verbászig, onnan gyalog indultak Szenttamásra. Természetes, hogy annyi szenvedés és pokoljárás után, aki menni tudott, rohant haza a családjához. Édesapám lemaradt, de a társai Szenttamásra érve beszóltak a szüleikhez, hogy jön a fiuk, menjenek érte, mert nem tud gyalogolni. Fogatos kocsival egy trappban hajtottak is érte, Verbász közelében, az országúton találták meg összeroskadva, betegen. Ezt hozta a háború, három kitüntetést kapott, és egy rövid életet, negyven évet. Talán, ha nem végezte volna a nehéz fizikai munkát, az megkímélte volna, de parasztember volt, dolgoznia kellett.

Édesapám az első világháborúban, 1916-ban

Jobbról édesapám, balról katonabajtársa,
Nagy Mátyás hadi kitüntetésekkel